

Verslag Filmpolitieke Bijeenkomst 2026

Vrijdag 25 september 2026, HKU Utrechts Conservatorium, Utrecht

“Schip de voorwaarden en verover de wereld.”

Nederland heeft het talent, de vakmensen en de verhalen om internationaal een rol van betekenis te spelen. Om die kracht ten volle te benutten, zijn voldoende financiële zuurstof, voorspelbaarheid en continuïteit nodig. Dat was de rode draad van de Filmpolitieke Bijeenkomst 2026, op de openingsdag van het Nederlands Film Festival. Het onafhankelijke sectoronderzoek ‘Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod’, in opdracht van OCW, maakte duidelijk wat de realiteit is: productiebudgetten zijn te krap, er verdwijnt werk naar landen die het financieel aantrekkelijker maken om daar te produceren, en internationale producties kiezen te vaak voor andere landen. De onderzoekers onderbouwden met cijfers wat de sector al jaren ervaart. Makers en bedrijven lieten zien wat dat in de praktijk betekent. Minister Rianne Letschert van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Tweede Kamerleden Heera Dijk (D66), Erik van der Maas (VVD) en Mohammed Mohandis (PRO) reflecteerden hierop. Daarna werden concrete vervolgstappen voor minister, Kamer en sector afgesproken. De boodschap was eensgezind: nu samen concreet aan de slag.

Het was Idse Grotenhuis, creative producer en medeoprichter van ReadySet Studios, die de zin van de middag uitsprak: “Schip de voorwaarden en verover de wereld.” De minister pakte hem meteen op: “Volgens mij is dat wat jullie van mij vragen.”

In het kort

De kern: Nederland beschikt over een rijk, divers en professioneel audiovisueel ecosysteem, met makers, talent, bedrijven en kennis. De potentie is er, maar er ontbreekt financiële zuurstof om die ten volle te benutten. Die zuurstof is nodig om het aanbod financieel houdbaar, divers, zichtbaar en internationaal relevant te houden, om professionals de ruimte te geven zich te ontwikkelen en eerlijk te worden betaald, en om te zorgen voor een gezonde sector die internationaal kan concurreren.

De knelpunten: het onafhankelijke onderzoek van IDEA Consult en imec-SMIT (VUB) laat een sector zien die groeit in omzet en aantal bedrijven, maar economisch kwetsbaar is. De toegevoegde waarde daalt en de productiekosten stijgen harder dan de budgetten. De financiering is een complexe en breekbare stapeling, waarin aanspraken op rechten en exploitatie de publiek-private samenwerking bemoeilijken. En Nederland mist – anders dan ruim twintig Europese landen – een fiscaal instrument om privaat kapitaal aan te trekken. Daardoor wijken producties, postproductie en innovatief werk uit naar België, Duitsland en verder, en verdwijnen ook kennis en talent.

De kansen: het onderzoek wijst ook op concrete aanknopingspunten. De fijnmazige, goed gespreide infrastructuur van bioscopen, filmtheaters en festivals is een belangrijke sterkte. Publieke steun werkt als hefboom voor aanvullende financiering uit binnen- en buitenland. En Nederland is een vrij grote en toegankelijke investeringsmarkt: een goede uitgangspositie om een fiscaal instrument te verkennen dat privaat kapitaal en buitenlandse producties aantrekt. In Vlaanderen leverde de Tax Shelter in 2025 bijvoorbeeld 105 miljoen euro aan private financiering op. Uit de praktijk blijkt bovendien dat Nederlandse crew internationaal goed bekendstaat en vaak wordt teruggevraagd.

Wat er moet gebeuren:

- Verbeter wat er is: laat publieke middelen meestijgen met de productiekosten, die stijgen door onder meer inflatie en fair pay. Zet in op onderscheidend, voldoende gefinancierd en zichtbaar aanbod. Vergroot de samenhang, eenvoud en voorspelbaarheid van het bestaande instrumentarium, waaronder de Production Incentive, en zorg voor betere zichtbaarheid en vindbaarheid van Nederlands aanbod.
- Combineer publiek en privaat geld beter: zorg dat publieke en private middelen goed kunnen worden gestapeld, met proportionele en transparante afspraken over rechten en exploitatie die aansluiten bij ieders financieringsaandeel, een heldere rol voor de publieke omroep in publiek-private samenwerking en meer ruimte voor ondernemerschap van producenten.
- Versterk professionele ontwikkeling en fair pay: met maximale kansen voor scenario- en projectontwikkeling en talentontwikkeling, en de borging van fair pay en fair practice.
- Onderzoek een aanvullende fiscale maatregel die privaat kapitaal mobiliseert en productie in Nederland behoudt en aantrekt, naar het voorbeeld van de ruim twintig Europese landen die zo'n instrument al hebben.
- Maak beleidskeuzes expliciet en veranker inzicht: verduidelijk hoe culturele en economische doelen zich tot elkaar verhouden, en herhaal het sectoronderzoek periodiek, met goede afspraken over sectordata.

De politiek: minister Letschert gaat zich hardmaken voor een verkenning van een fiscale maatregel die past bij de Nederlandse situatie. Beloven dat zo'n maatregel er komt, kan zij nog niet. Bij de besluitvorming hierover zijn ook andere bewindspersonen betrokken. De minister en de Kamerleden van D66, VVD en PRO vragen de sector om gezamenlijk concrete voorstellen te doen met duidelijke prioriteiten.

Vervolgstappen: de minister bespreekt een verkenning van een fiscale maatregel met haar collega's in het kabinet en reageert volgend jaar op het onderzoek van IDEA Consult en imec-SMIT (VUB). De sector brengt in kaart welke regelingen wel en niet aansluiten en wat nodig is voor betere publiek-private samenwerking, en vertaalt dat naar concrete voorstellen met duidelijke prioriteiten.

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

Een jaar later: stappen gezet, urgentie groter

Marjolijn Bronkhuyzen, directeur van het Nederlands Film Festival, opende de middag in het Utrechts Conservatorium van HKU, waar negen kunstacademies samenkomen: een passende plek, want in film komen alle disciplines samen. Daarna gingen onder leiding van moderator Hadassah de Boer onderzoekers, makers, beleidsmakers en politici met elkaar in gesprek. Een jaar na de actieagenda van 2025 zijn er belangrijke stappen gezet, benadrukte De Boer. Met de pilot Filmwerkwijjs, ondersteund door OCW, krijgen fair pay en fair practice vorm in de praktijk. En het onafhankelijke onderzoek in opdracht van OCW dat vorig jaar werd aangekondigd, ligt er nu. Maar nog niet alles is gerealiseerd. De agenda vroeg ook om een gelijk speelveld met aanvullende fiscaal-economische maatregelen, meer beschikbaar kapitaal en betere publiek-private samenwerking. Daar ligt nu de opgave.

De ambitie is onveranderd: een origineel, aansprekend en divers Nederlands aanbod dat zijn publiek vindt en ook internationaal kan excelleren, gedragen door een gezonde keten waarin mensen eerlijk worden betaald. Maar de urgentie is alleen maar groter geworden. De kosten stijgen, de internationale concurrentie neemt toe en het wordt steeds moeilijker om films, series en documentaires gefinancierd te krijgen.

De vragen van de middag: hoe versterken we het bestaande financieringslandschap, hoe combineren we publieke en private middelen beter, en welke aanvullende (fiscaal-)economische maatregel kan private investeringen in cultureel AV-aanbod stimuleren?

Het onderzoek: groei aan de buitenkant, kwetsbaar van binnen

Het onderzoek 'Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod' werd in opdracht van het ministerie van OCW uitgevoerd door IDEA Consult en imec-SMIT (Vrije Universiteit Brussel). **Carlo Vuijsteke** (IDEA Consult) en **prof. dr. Tim Raats** (imec-SMIT, VUB) presenteerden de uitkomsten. Hun opdracht was tweeledig: een herhaalbare onderzoeksaanpak ontwikkelen die structureel inzicht geeft in het financieringslandschap en het internationale speelveld, en die een eerste keer toepassen, inclusief een vergelijking met andere landen en aanbevelingen voor beleid.

Op het eerste gezicht is het beeld positief. De inkomsten uit de Nederlandse AV-markt stegen tot 1,7 miljard euro in 2025, ruim 73% meer dan in 2021. Het aantal AV-bedrijven groeide met ruim 28% tot bijna 30.000, en de sector haalde in 2024 een netto-omzet van bijna 12 miljard euro. Maar groei is niet hetzelfde als gezondheid. De toegevoegde waarde daalde na een piek van 3,8 miljard euro in 2022 naar 3,1 miljard euro in 2024: er wordt meer omgezet, maar er blijft minder over. Ruim 27.000 van de bijna 30.000 bedrijven bestaan uit één persoon, en het aantal zelfstandigen groeide tussen 2016 en 2023 met ongeveer 40%. Dat maakt de sector kwetsbaar voor schokken, zorgt voor inkomensonzekerheid en laat weinig ruimte om te investeren in talent en innovatie.

Dat speelt in een gefragmenteerde Europese markt, waarin elk land vooral zijn eigen sector steunt en zo'n 90% van de titels geen financiële break-even haalt. Streamers zijn een belangrijke speler geworden, maar de grootste investeringen gebeuren vooral in landen met de meeste abonnees. Op hun beurt voelen streamers de concurrentie van videoplatforms als TikTok, YouTube en Instagram, en de snelle opkomst van AI zorgt voor onzekerheid over werkgelegenheid, eigendomsrechten en authenticiteit.

Ook het publiek verschuift. De groei zit vrijwel volledig bij streaming (bijna 1,4 miljard euro in 2025), terwijl het aandeel van bioscoop en filmtheater in de filmmarkt in minder dan tien jaar daalde van bijna de helft naar minder dan 20%. Nederland brengt jaarlijks zo'n 80 eigen films in de bioscoop uit, met relatief veel documentaires en kinder- en jeugdfilms. Daarbinnen is er een tweedeling tussen zeer commerciële titels, vaak gebaseerd op bestaande series of online persoonlijkheden, en artistiek eigenzinnige films die economisch fragiel zijn. Crossover-titels die een groot publiek en grote artistieke waarde combineren, zijn schaars. Nederlandse films trekken naar verhouding minder publiek: 14% van het bezoek, tegenover 19% van de releases. Het publieksbereik hangt jaarlijks af van drie of vier titels, en het aantal films met meer dan 100.000 bezoekers daalde van 18 in 2022 naar 12 in 2025. Het totale bezoek aan Nederlandse films liep in 2025 terug van 5,1 naar 3,9 miljoen.

Er zijn ook duidelijke lichtpunten. Nederland heeft een uitzonderlijk dicht netwerk van bioscopen, filmtheaters en filmhuizen, iets waar Vlaanderen volgens Raats "heel jaloers" op is. En bij de series ziet het onderzoek, ondanks de financiële druk, een positieve ontwikkeling: met 17 high-end series was 2025 het sterkste jaar in de onderzochte periode. Binnen het aanbod van series zijn dat volgens Raats de titels die het meest te koesteren zijn: ze bieden de meeste kansen aan nieuw talent, zeggen veel over wie we als land zijn en hebben internationaal het meeste exportpotentieel. Voor fictieseries is de publieke omroep veruit de belangrijkste speler, gevolgd door Videoland; bij de internationale streamers was dat in 2025 Netflix.

De onderzoekers zien vier samenhangende knelpunten:

- De kosten stijgen harder dan de budgetten. Inflatie, hogere energie- en personeelskosten, hogere kwaliteitseisen en de noodzakelijke invoering van fair pay drijven de kosten op. De publieke middelen zijn sinds 2023 gestegen, maar de totale kostenstijging is groter. En extra geld vertaalt zich niet automatisch in hogere budgetten per productie. De onderzoekers bevelen aan de publieke steun mee te laten groeien met de kosten en te kiezen voor onderscheidend, voldoende gefinancierd en zichtbaar aanbod: met prioriteit voor crossover-titels, maximale inzet op ontwikkeling en zichtbaarheid, en een systeem waarin producenten meeprofiteren als een film succesvol is.
- De financieringspuzzel is breekbaar. Een productie is een optelsom van Filmfonds, Production Incentive, omroepen, CoBO, Europese fondsen, buitenlandse partners, distributeurs en streamers, vaak aangevuld met eigen honoraria. Elke financier heeft eigen criteria en rechtenafspraken, en discussies over rechten, exploitatievensters en het dienstbaarheidsverbod maken publiek-private samenwerking ingewikkeld. Claimt één financier meer rechten dan past bij zijn bijdrage, dan is er voor anderen weinig ruimte om in te stappen. Dan kan er niet worden gestapeld en blijft de productie ondergefinancierd. Tegelijk werkt publieke financiering als een vliegwielt: wie steun heeft van het Filmfonds, de Production Incentive of de publieke omroep, haalt makkelijker ook andere financiering op, waaronder buitenlands geld. Kleine artistieke films blijven bijna volledig afhankelijk van het Filmfonds. De onderzoekers pleiten voor meer samenhang in het instrumentarium, een voorspelbare Production Incentive als economische maatregel, nauwgezette monitoring van de investeringsverplichting voor streamers en proportionele, transparante afspraken over rechten en exploitatie die aansluiten bij ieders financieringsaandeel. Zo kunnen publieke en private middelen beter worden gestapeld. Daarbij hoort ook een heldere rol voor de publieke omroep in publiek-private samenwerking. “De bedoeling is om die taart zo groot mogelijk te maken,” aldus Raats, “en iedereen die investeert moet ook kunnen genieten van de exploitatie.”
- Er is geen instrument om privaat kapitaal aan te trekken. Meer dan twintig Europese landen hebben tax shelters, rebates of tax credits tot 50%. Nederland niet. In Vlaanderen leverde de Tax Shelter in 2025 105 miljoen euro aan private financiering op, meer dan de VRT of Screen Flanders in de sector investeren. Voor Nederland betekent het ontbreken van zo'n instrument kleinere budgetten, minder internationale producties en werk dat naar het buitenland verdwijnt, vooral in de postproductie. De onderzoekers hoorden zelfs over Amsterdamse straten die in Belgische studio's werden nagebouwd. Zij bevelen aan een aanvullend fiscaal instrument te onderzoeken dat de internationale concurrentiepositie versterkt, productie en investeringen behoudt en aantrekt, en een duurzame financieringsbasis biedt. Juist omdat Nederland een vrij grote en toegankelijke investeringsmarkt is, heeft zo'n instrument potentieel.
- De beleidskeuzes zijn niet helder. Het beleid wil culturele én economische doelen dienen, maar hoe die zich tot elkaar verhouden, is onduidelijk. De onderzoekers vragen de overheid expliciet te maken of economische ambities

een middel zijn om culturele doelen te bereiken of ook een doel op zich, en dat door te vertalen naar het instrumentarium.

De conclusie is helder: er is te weinig financiële zuurstof om het aanbod financieel houdbaar, divers, zichtbaar en internationaal relevant te houden. Het rapport werkt de aanbevelingen uit langs vijf sporen:

1. Publieke financiering versterken, met jaarlijkse indexatie die rekening houdt met de stijgende productiekosten door inflatie en fair pay-afspraken.
2. Financieringsinstrumenten beter op elkaar afstemmen, met duidelijkere afspraken over rechten en exploitatie die aansluiten bij ieders financieringsaandeel, en met administratieve vereenvoudiging.
3. Beleidsdoelstellingen verduidelijken, zodat het audiovisuele beleid samenhangender en consistent wordt, en daarover helder communiceren met de sector.
4. Meer ruimte voor private investeringen, door naar internationaal voorbeeld aanvullende fiscale instrumenten te onderzoeken en zo een concurrerend investeringsklimaat te creëren.
5. Periodiek onderzoek en monitoring verankeren, met betere beschikbaarheid van sectordata en een structurele dialoog met de sector.

Hoe een aanvullend fiscaal instrument er precies uit moet zien, viel buiten deze studie. Dat uitzoeken is volgens de onderzoekers een belangrijke vervolgstap. Raats benadrukte dat het niet gaat om het versterken van één instrument: alle schakels moeten meegroeien.

“Alles hangt met elkaar samen. Een aanvullend fiscaal instrument, in combinatie met een sterk Filmfonds, een sterke publieke omroep, steun uit de Production Incentive en aandacht voor talentontwikkeling en opleidingen. De combinatie daarvan zorgt voor een virtueuze cirkel. Gebeurt dit niet, dan krijg je een vicieuze cirkel.” – Tim Raats

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

Vragen uit de zaal: van rapport naar ontwerp

Wat is het grootste verschil met Vlaanderen, vroeg De Boer. Naast de Tax Shelter vooral de rol van streamers, antwoordde Raats: in Vlaanderen is hun investeringsverplichting gekoppeld aan het exploitatievenster, waardoor zij actiever meefinancieren. De zorgen zijn aan beide kanten van de grens herkenbaar: een onzeker bioscooppubliek, moordende concurrentie van internationale titels en distributeurs die steeds moeilijker geld kunnen vrijmaken voor marketing.

Daarna ging het al snel over de vraag hoe een aanvullend instrument eruit moet zien. Producent **Frank Hoeve** wilde weten wat de buitenlandse regelingen zo succesvol maakt. Hij herinnerde aan de presentatie van vorig jaar: in Ierland levert elke euro aan gederfde belastinginkomsten ongeveer vier euro aan productiebestedingen op, en via de belastingen komt er ruim een euro terug. Raats noemde de Belgische Tax Shelter uniek omdat die geld van buiten de sector aantrekt: voor bedrijven en particulieren is het bijna een beleggingsproduct geworden, met een brede definitie en zonder plafond. De Ierse Section 481 geeft producenten tot 90% van de financiering vooraf, zodat een productie direct kan starten. Ierland stuurt de regeling bijna jaarlijks bij. De standaard tax credit is 32% maar inmiddels geldt 40% voor de kleinste en meest kwetsbare films, met als resultaat een reeks opvallende Ierse successen. Een aparte regeling voor postproductie en visuele effecten maakt het plaatje compleet. Ierland is volgens Raats “zeker voor Nederland een van de voorbeeldlanden om naar te kijken.”

George van Breemen (Nederlands Filmfonds) vroeg hoe zo'n instrument aansluit op de Production Incentive. Geen of-of, antwoordde Vuijlsteke: beide kunnen elkaar versterken. Zijn ontwerpprincipes: richt het vooral op de meest kwetsbare genres, houd het eenvoudig en voorspelbaar, voorkom dat de lokale markt wordt gekannibaliseerd en volg de effecten, zodat je tijdig kunt bijsturen.

Jet de Ranitz (NPO) vroeg wat er naast financiering nodig is voor meer zichtbaarheid. Raats wees op de videoplatforms: TikTok, Meta en Google halen een zeer groot deel van de advertentie-inkomsten in Europa binnen, maar investeren niet in Europese content. Een investeringsverplichting voor die platforms, zoals Vlaanderen die heeft ingevoerd, verdient volgens hem onderzoek; de uitkomst van de Belgische rechtszaak daarover bij het Grondwettelijk Hof kan gevolgen hebben voor andere Europese landen. Ook prominentie en vindbaarheid vragen aandacht: lokale spelers moeten vechten om zichtbaar te zijn op smart-tv's, smartphones en spraakassistenten, en kunnen de prijzen daarvoor niet opbrengen.

Jasmijn Touw (Netflix) benadrukte dat fiscale regelingen niet alleen productie en werkgelegenheid opleveren, maar lokale professionals ook de kans geven om aan grote producties te werken. Talentontwikkeling stond minder centraal in de studie, erkende Vuijlsteke, maar is wel cruciaal. Nederland kan zich onderscheiden met sterke scenario's en eigentijdse verhalen, met opleidingen die makers voorbereiden op alle formats, van microdrama tot high-end serie, en door de kansen van nieuwe technologie zoals AI te benutten.

Regisseur **Martijn Winkler** vroeg hoe makers hun creatieve ruimte behouden. Kwaliteit hangt samen met de tijd en de financiële ruimte die een maker krijgt, zei Raats, en het Scandinavische model laat zien hoe belangrijk het is om die tijd in te

bouwen: “Het moet lonen voor makers dat ze niet met zeven projecten tegelijkertijd bezig zijn.” Ook voor producenten moet het lonen om mee te profiteren van de exploitatie.

Eva de Vroome (NVPI) vroeg hoe vaak het onderzoek herhaald moet worden. Vuijlstake adviseerde elke twee jaar monitoring van een vaste set indicatoren en elke drie jaar een verdiepende analyse, voortbouwend op Film Facts & Figures en de Bioscoopmonitor. Wel zijn er betere afspraken en regie nodig over data, zoals over de resultaten van de investeringsverplichting voor grote streamingdiensten. Als vervolgonderzoek noemde Raats onder meer de gevolgen van AI voor de waardeketen, de vraag wie de stijgende productiekosten het hardst voelt, en de mogelijke effecten van de verschillende opties voor een fiscale maatregel.

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

De praktijk: de hele keten voelt het

Wat de cijfers in de praktijk betekenen, vertelden vier professionals uit verschillende schakels van de productieketen.

Line producer **Saskia van der Tas** werkte eerder dit jaar aan *The Riders*, een internationale productie met Brad Pitt, geregisseerd door Edward Berger. Het plan was tien tot twaalf draaidagen in Nederland. Het werden er drie. Alles wat verplaatsbaar was, ging naar België, zelfs scènes die zich in Nederland afspelen. Ook de Wallen werden in België gedraaid. De reden kreeg zij op locatie ronduit te horen:

“Jullie zijn van de vier landen het duurste land en daarom schrappen we het aantal draaidagen. Dat werd gewoon op de locatie in ons gezicht gezegd.” – Saskia van der Tas

Op zo'n set werken gemiddeld 300 mensen per dag, de meesten Nederlandse crew. Daar gaat inkomen verloren, maar ook kennis. Van der Tas deed haar eerste grote

serviceproductie op de set van *Dunkirk* van Christopher Nolan, dat twintig dagen op Urk draaide: “Ik heb daar echt alles geleerd wat ik nu nog toepas bij serviceproducties.” Die ervaring nemen crewleden mee naar Nederlandse producties, en Nederlandse crew staat internationaal zo goed bekend dat ze vaak wordt teruggevraagd. Ook de makers van de serie *The White Lotus* kwamen hier op locatiebezoek; de regisseur wilde hier heel graag draaien, maar uiteindelijk kozen ze voor een ander land waar ze beter kunnen financieren.

Remco Mastwijk, managing director Filmmore Post Production, ziet hetzelfde in de postproductie, het onderdeel dat het makkelijkst verhuist. Je kunt nog zo'n scherpe offerte maken: “Als er aan de andere kant een pot met geld staat, dan is dat eigenlijk een hele moeilijke zaak.” De afgelopen vijf jaar verdween steeds meer werk naar landen met gunstigere financieringsmogelijkheden, terwijl stijgende kosten en inflatie de druk verder opvoerden. In maart ging Filmmore failliet.

“Dat betekent eigenlijk direct dat er twintig jaar ervaring, twintig man personeel en een hoop kennis op straat stonden.” – Remco Mastwijk

Door aan te sluiten bij de Belgische The Flow Group bleef een deel van die kennis behouden. Maar dat lost het onderliggende probleem niet op: het werk blijft vertrekken. Wie financiering over de grens moet ophalen, moet die daar in de regel ook besteden.

Creative producer **Idse Grotenhuis** richtte vijf jaar geleden ReadySet Studios op, een virtual production-studio waar met een led-wand elke locatie naar Nederland kan worden gehaald. Voor de Netflix-film *iHostage* werd er de Apple Store in Amsterdam nagebouwd. Toch eindigden gesprekken met producties te vaak met hetzelfde telefoontje: sorry, we gaan toch naar België of Duitsland, vanwege de financiering. Zonder continuïteit vertrekken technici en creatieven. Een naar Dubai vertrokken Britse producent belde hem onlangs zelfs met de vraag waarom hij zijn studio niet daarheen verhuist. Omgekeerd levert meer productie, van internationale én Nederlandse producties, juist continuïteit, schaal en ruimte voor innovatie op.

“Het is ook geen wensdenken. Het is een bewezen feit dat we weten uit onze omringende landen.” – Idse Grotenhuis

Scenarist en producent **Stienette Bosklopper** (Circe Films) liet zien wat de complexe financiering met makers doet. Ze wees op het Amerikaanse A24, dat jonge makers met een budget van 10 miljoen de kans geeft een wereldwijd succes te maken: “Content, talent en creativiteit zijn gewoon de driver van onze industrie.” In Nederland zijn producenten zo intensief met financiering bezig dat ze afdrijven van hun kerntaak: aansprekende, goede films maken voor een publiek.

“Je komt eigenlijk in zo'n grot van Plato terecht, dat je alleen maar met die schaduwen bezig bent. Je bent alleen maar papier aan het produceren.” – Stienette Bosklopper

Een film maken duurt voor haar tegenwoordig bijna vijf jaar, grotendeels door de financiering. In die tijd verdienen scenaristen en regisseurs weinig en producenten niets. Dat heeft een chilling effect: te weinig durf, en projecten die onderweg sterven. Ze pleitte voor een vereenvoudiging van het instrumentarium die past bij de projectmatige aard van de sector, zodat regelingen beter en sneller op elkaar

aansluiten: “Alles wat je in Nederland kan brengen naar relatief eenvoudig geld, wat gewoon inzetbaar is, dat helpt gewoon enorm.”

Wat zou het verschil maken? Een gelijk spelveld, zei Van der Tas, zodat internationale producties niet alleen komen, maar ook blijven. Continuïteit, zei Mastwijk, zodat talent kan groeien. Ambitie op politiek niveau, zei Grotenhuis: zie onze verhalen, net als kaas en tulpen, als cultureel exportproduct. “De kennis is er, het talent is er. Schep de voorwaarden en verover de wereld.” En Bosklopper herinnerde eraan waarom het ertoe doet: “Film heeft gewoon culturele waarde, het is heel belangrijk voor ons land, het bindt ons.” Zonder financiële basis houdt dat geen stand: “Want dan worden we gewoon helemaal weggespeeld.”

Moderator Hadassah de Boer vat het panel samen: als productieactiviteit wegvalt, raakt dat de hele keten, van talent en bedrijven tot vakmanschap en innovatie, en uiteindelijk ook de creatieve ruimte en slagkracht om ambitieuze en eigenzinnige verhalen te maken.

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

De minister: “Ik heb een opdracht in jullie sector”

Minister Letschert was zichtbaar geraakt door de verhalen. “Het is wel heel ernstig wat ik van jullie hoor.” Ze deden haar denken aan de wetenschap, waar zij vandaan komt: hoge werkdruk, verspild talent, mensen die vertrekken. “En toch is daar meer stabiliteit dan dat ik hier hoorde uit jullie monden. En volgens mij is wat deze sector verdient die stabiliteit, maar ook de ruimte om te kunnen innoveren, de ruimte om talent te kunnen blijven ontwikkelen.” Eerder die week had zij in Zeeland al een jonge maakster ontmoet die, ondanks steun van de regionale hub CineZee, moeite heeft om haar documentaire Omdijken gefinancierd te krijgen. Toen wist zij al: “Volgens mij heb ik een opdracht in jullie sector.”

Over het onderwerp waaraan de sector grote behoefte heeft, een aanvullende fiscale maatregel, was de minister duidelijk. Zij had zich al wat verdiept in hoe België het doet en stelde de vraag hardop: kunnen we een soortgelijk fiscaal regime voor de Nederlandse context maken? “Ik ga me daar hard voor maken,” zei ze. En ze herhaalde het nog eens met nadruk:

“De belofte die ik hier doe is: ik ga me daarin verdiepen en ik ga me er ook hard voor maken.” – minister Rianne Letschert

Toezeggen dat de maatregel er komt, kan zij nog niet: het besluit ligt niet bij haar alleen, maar vraagt om een gezamenlijke agenda met haar collega's in het kabinet. Zij gaat in eerste instantie in gesprek met de bewindspersonen van Economische Zaken en Financiën.

Tegelijk legde zij een deel van de opdracht bij de sector: “Dan heb ik eigenlijk jullie nodig om heel concreet aan te geven waar bestaande regelingen elkaar in de weg zitten. En wie op welke knop kan drukken om dat aan te pakken. En hoe concreter, hoe beter.” Een position paper, een paar A4'tjes of een film: de vorm maakt haar niet uit, als het maar concreet is en liefst gezamenlijk. Ook wil zij weten wat publiek-private samenwerking verder nog blokkeert.

En ze riep op om ook te vieren wat er is. De Nederlandse film is iets om ongelooflijk trots op te zijn, en met een omzet van bijna 12 miljard euro heeft de sector ook een enorme economische waarde. Beide argumenten, de culturele en de economische, zijn volgens haar nodig, ook om andere partijen in de Kamer te overtuigen. “Hou mij scherp, geef me voldoende input, dan ga ik voor jullie de komende jaren, zolang het mij gegeven is, aan de slag.”

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

De Kamer: urgentie gedeeld, concreetheid gevraagd

Na de minister reageerden de Kamerleden Heera Dijk (D66), Erik van der Maas (VVD) en Mohammed Mohandis (PRO): eensgezind over de urgentie, ieder met een eigen accent.

Voor **Heera Dijk** draait het om het ongelijke speelveld: “Hoe hard je ook je best doet, het blijft maar zo onzeker.” In een internationale markt is dat een fundamenteel probleem. Neem je die ongelijkheid weg, dan kun je volgens haar ook echt inzetten op talentontwikkeling. Het idee om in een film te laten zien wat er moet veranderen, omarmde ze, en ze stelde voor daar studenten bij te betrekken. Een harde toezegging over fiscaliteit kon zij niet doen, wel de belofte er serieus naar te kijken. En vooral: aan de slag. “Als je dingen in beweging wil zetten, dan wil je ook niet weer allemaal nieuwe dingen verzinnen. Je wil gewoon starten.”

“Hoe kun je daar dan goed spelen als je al 10-0 achterstaat?” – Heera Dijk

Erik van der Maas bracht een waarschuwing en een handreiking. Hij bedankte de sector eerst voor haar verhalen: “Die verhalen maken onderdeel uit van onze cultuur.” Hij ziet kansen in publiek-private samenwerking, bijvoorbeeld via een samenwerkingsagenda waarin wordt nagedacht over een soort investeringsfonds. Als fiscalist wees hij op de vele mogelijke instrumenten, van tax credits en tax shelters tot willekeurige afschrijving, en op de noodzaak om zorgvuldig te kiezen: “Doe je het voor de makers, doe je het voor de investeerders, waar doe je het voor?” Bovendien heeft iedere maatregel dekking nodig: “En zonder dekking komt het er niet.” Die is nu moeilijk te vinden en vraagt altijd om een politiek debat. Daarom moet de sector eerst samen bepalen waar de zuurstof het hardst nodig is.

“Wacht niet op een brief, wacht niet op het volgende onderzoek [...]. Maar ga zelf nu bepalen wat je wilt.” – Erik van der Maas

Mohammed Mohandis, die ook vorig jaar aanwezig was, noemde het onderzoek een wake-up call. Hij waarschuwde voor een eenzijdige blik op een fiscale maatregel: “Dan gaan we er heel erg van uit dat dit alleen maar een kostenpost is, terwijl de economische opbrengst uit het oog wordt verloren.” Juist dat economische argument is nodig voor breed politiek draagvlak. Van een brief over wat niet kan, moet hij niets hebben: “Ik wil gewoon weten wat wel kan, en wanneer het kan. En laat het invoeren.” Zijn oproep aan de sector: kies één of twee prioriteiten, zodat er bij de mediabegroting eind dit jaar een eerste concrete opdracht bij de minister kan liggen. Ook zijn collega's sprak hij aan: niet langer benadrukken hoe belangrijk iets is, maar boter bij de vis.

“Maak het dan ook zo concreet dat we aan de knop gaan draaien.” – Mohammed Mohandis

Filmpolitieke Bijeenkomst © Nederlands Film Festival / Lotte Dale

Werkagenda 2026: dit moet er nu gebeuren

Moderator Hadassah de Boer bracht de draden samen. Waar het knelt, is scherp in beeld. Waar de kansen liggen ook. Nederland heeft talent, makers, bedrijven, kennis en een rijk en divers aanbod, maar mist de financiële zuurstof om dat ten volle te benutten. Daarvoor moeten verschillende dingen tegelijk gebeuren:

- Verbeter wat er is: laat publieke middelen meestijgen met de productiekosten, die stijgen door onder meer inflatie en fair pay, en zet in op onderscheidend, voldoende gefinancierd en zichtbaar aanbod. Vergroot de samenhang, eenvoud en voorspelbaarheid van het bestaande instrumentarium, waaronder de Production Incentive, en zorg voor betere zichtbaarheid en vindbaarheid van Nederlands aanbod.
- Combineer publiek en privaat geld beter: zorg dat publieke en private middelen goed kunnen worden gestapeld, met proportionele en transparante afspraken over rechten en exploitatie die aansluiten bij ieders financieringsaandeel, een heldere rol voor de publieke omroep in publiek-private samenwerking en meer ruimte voor ondernemerschap van producenten.
- Versterk professionele ontwikkeling en fair pay: met maximale kansen voor scenario- en projectontwikkeling en talentontwikkeling, en de borging van fair pay en fair practice.
- Onderzoek een aanvullende fiscale maatregel die privaat kapitaal mobiliseert en productie in Nederland behoudt en aantrekt, naar het voorbeeld van de ruim twintig Europese landen die zo'n instrument al hebben.
- Maak beleidskeuzes expliciet en veranker inzicht: verduidelijk hoe culturele en economische doelen zich tot elkaar verhouden, en herhaal het sectoronderzoek periodiek, met goede afspraken over sectordata.

Concrete vervolgstappen

- **Minister:** bespreekt met haar collega's in het kabinet hoe een fiscale maatregel voor Nederland kan worden onderzocht, en komt volgend jaar met een reactie op het onderzoek van IDEA Consult en imec-SMIT (VUB).
- **Tweede Kamer:** de Kamerleden van D66, VVD en PRO delen de urgentie. Zij vragen de sector om concrete voorstellen met duidelijke prioriteiten.
- **Sector:** brengt gezamenlijk in kaart waar bestaande regelingen wel en niet aansluiten op de film- en AV-sector, en wat nodig is voor betere publiek-private samenwerking. Dat wordt vertaald naar concrete voorstellen met duidelijke prioriteiten. Een brede coalitie van brancheverenigingen kan dit oppakken.

Van analyse naar uitvoering

Wat de middag vooral kenmerkte, was eensgezindheid. Onderzoekers, sector, minister en Kamerleden deelden dezelfde analyse en dezelfde urgentie. Het onderzoek onderbouwt met cijfers wat de sector al langer signaleert. De opdracht voor het komende jaar is daarmee helder: van analyse naar uitvoering, en dat samen. De sector maakt concreet wat er nodig is; de minister en de Kamerleden hebben laten weten daarmee aan de slag te willen. Want pas met voldoende financiële zuurstof kunnen makers eerlijk worden betaald, kunnen bedrijven investeren en innoveren, en kunnen onderscheidende Nederlandse producties worden gemaakt die hun publiek vinden, in binnen- en buitenland.

Of, zoals moderator Hadassah de Boer het zei toen de minister vertrok naar de première van de openingsfilm van het festival, *Downtown* van Michiel van Erp: het gaat uiteindelijk om ruimte voor nieuwe verhalen.

Investeer in verbeelding!

Meer lezen

- Onderzoeksrapport '[Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod](#)', IDEA Consult en imec-SMIT (VUB), 2026
- [Presentatie van het onderzoek door Tim Raats en Carlo Vuijlsteke, 2026](#)
- [De sprekers 2026](#)
- [Verslag Filmpolitieke Bijeenkomst 2025](#)
- [Presentatie over het Ierse financieringslandschap. James Hickey, 2025](#)
- [Presentatie over het Deense financieringslandschap. Claus Ladegaard, 2025](#)
- [Presentatie over het Belgische financieringslandschap. Tim Raats, 2024](#)

Programma en eindredactie: Doreen Boonekamp

Organisatie: Doreen Boonekamp, Esther Schmidt, Nederlands Film Festival

Moderator: Hadassah de Boer

